

ARCHIVE COPY

Please return.

Հրատարակուիլն Ամերիկահայոց Արեւելեան Թեմի Ազգային Առաջնորդարանի
A Publication of the Prelacy of the Armenian Apostolic Church of America

Volume VII, Number 10, 11
February, March 1985

PROJECT ARARAT: A PROSPECTUS

One of the current topics for discussion is, the Art of Noah and the articles that periodically appear in major newspapers and magazines announce that recent expeditions had discovered the Art of Noah. This past summer was fertile with new information beginning with the celebrated mission of Cosmonaut Irwin. Some of the titles of these astounding articles are: Mountain 'bowl' is believed site of Noah's Ark; Former astronaut believes hunters are near Noah's Ark landing spot; Armenian may help find Noah's Ark; Turks arrest American Noah's Ark explorer.

Of course, the Turkish papers are not left behind. Often revolting information questioning the possibility of this tremendous discovery of Noah's Ark is vehemently expressed by the Turks. With this regard, there was a particular point of information which took it's toll on the feelings and sensitivity of all Armenians. The information was, that some Turkish explorers had apparently climbed Mount Ararat as well, and planted a Turkish flag on the top of the mountain, along with burying a text of the Coran in order to symbolically make Mount Ararat perpetually a holy mountain for the Turks. It was also reported by Turkish papers that the highest peak of Mount Ararat had been renamed 'Ataturk' with the second peak being named 'Inonu'.

How sad is our Mount Ararat to whom all Armenians look towards, especially this year when we commemorate the Seventieth Anniversary of the Armenian Genocide, and when all of us recognize it as the symbol of our lost land.

The following is an article written by Robert F. Smith who is one of the two Americans who had climbed Mount Ararat last summer, and who bears the entire responsibility of this article. We are happy to offer this information to our readers.

THE CONTINUING SEARCH FOR NOAH'S ARK

I responded with more than the usual interest on August 25th when I heard on the news that Noah's Ark had been found in Eastern Turkey. Since the early sixties I had been an arm chair "archeologist," until this summer, when as Divine Providence would have it, I found myself poking around on that most magnificent of mountains. Our expedition, due to a not-so-rare bureaucratic mistake by Turkish officials, was largely unsuccessful. The group I was with was never allowed to excavate in what we considered a prime location. I had only been back in the States about two weeks when I was told of the latest "find."

The early news reports on both television and radio were enough to make true believers as giddy as a new father announcing his first born. The ark had been found! It was measured and corresponded exactly to Scripture. Pieces were being flown back to the States for analysis. One report even had the explorers succeeding in entering the ark!

The next morning when I read the exact wire copy in the newspapers the proverbial red flags began to unfurl. The ark itself was not found, only an "impression" it left in the ground as the huge ship rotted away over millenniums. The site was mentioned as being at an altitude of 5200 feet, a puzzler indeed, since the mountain begins off the plain at 5500 feet!

After several phone calls to other ark searchers in contact with the situation, I learned that the site was the same one first discovered in 1959 by a Turkish pilot and later investigated by the Archeological Research foundation in 1960. It was determined then that it was nothing more than a natural anomaly. It appeared that a well-meaning Christian had once again jumped the gun and the sceptics were due one more belly-laugh.

My own doubt about this "new" alleged discovery of the final resting place of Noah's Ark is based on the five following reasons: The Hebrew word for "ark" (tebah) denotes the idea of a "box" or a "coffin." It is the same word used for the vessel in which Moses was put to float among the reeds. It seems correct, therefore, to assume that the ark was more barge-shaped than ship-shaped. The impression discovered about 30 miles southeast of Mt. Ararat is shaped like an ocean liner with a pointed bow and stern.

The altitude of the site presents a seemingly insurmountable problem. If the ark grounded at a height of 5200 feet, why would Noah have had to wait 74 days to see the tops of the mountain? Mt. Ararat is nearly 17,000 feet. Several other mountains and ridges in the vicinity range from 8,000 to 12,500 feet.

A totally devastating bit of data, when one considers this "new" site as a possible resting place of Noah's Ark, is the fact that there are other such ship-shaped impressions in the environ of Mt. Ararat. According to geologists such tear-drop formations occur when lava flows downward around a clay mound.

It was stated in the wire releases that the formation was similar to the measurements in the Bible. This is indeed stretching it. While the length is approximate, the width of the impression is close to 150 feet. The biblical width is around 75 feet, assuming an 18 inch cubit.

A final problem results if we assume for a moment that this is the true site. It would mean that all previous data gathered over the years by ark researchers is false. This is of course possible, but unlikely. The most credible sources from

Site of last summer's Controversy (84)
It was first discovered by a Turkish pilot

ՎԵՀԱՓԱՌ ՀԱՅՐԱՊԵՏԻ ԱՌՈՂՋԱԿԱՆ ՎԻՃԱԿԸ

Մեծի Տանն Կիլիկիոյ Վեհափառ Հայրապետը, Ն.Ս.Օ.Տ.Տ. Գարեգին Բ. Կաթողիկոս անցեալ Դեկտեմբեր 21-ին սրտի թեթեւ անհանգստութիւն մը անցուցած ըլլալով, փոխադրուեցաւ Պէյրութի Ամերիկեան Համալսարանի հիւանդանոցը, ուր մնաց բժշկական խիստ հսկողութեան ներքեւ, մինչեւ 4 Յունուար 1985, երբ արտօնուեցաւ վերադառնալ Ս. Աթոռ:

Թեմիս Առաջնորդ Սրբազանը, որ Լիբանան կը գտնուէր տարեվերջին, 3 Յունուարին այցելեց Նորին Սրբութեան, եւ, յանուն Ամերիկահայոց Կիլիկեան Թեմի համայն հոգեւորականութեան եւ ժողովրդեան, իր մաղթանքները ներկայացուց Վեհափառ Կաթողիկոսին:

Սրբազան Հօր հրահանգով, Թեմիս բոլոր Եկեղեցիներուն մէջ, Կիրակի, 6 Յունուարին, Ս. Ծննդեան եւ Աստուածայայտութեան տօնին օրը, աղօթք եւ մաղթանք եղաւ՝ Վեհափառ Հայրապետի շուտափոյթ եւ ամբողջական ապաքինման համար:

Գարեգին Բ. Կաթողիկոսի անհանգստութիւնը, մեծ անակնկալ մը եղաւ եւ տրամեցուց բոլոր անոնք՝ որոնք անսահման սիրով կապուած են Ծնորհալիներու Գահին Արժանաւոր Գահակալին: Ամենայն Հայոց Հայրապետը, Երուսաղէմի Ս. Պատրիարքը, Թեմակալ Առաջնորդները, Ազգ. Եկեղեցական մարմիններ հեռագրաւ, հեռաձայնով կամ այլապէս արտայայտեցին իրենց սէրն ու բարեկամութիւնը՝ առողջութեան լաւագոյն մաղթանքներու բանաձեւումով:

Վեհափառ Հայրապետը, որ ցարդ բացարձակ հանգիստ կ'ընէ Անթիլիասի Վեհարանին մէջ, երբեմն կ'ընդունի այցելուներ, որոնք, այլապէս կը ստորագրեն այս առթիւ բացուած տոմարին մէջ: Յունուար 13-ի Կիրակի առաւօտուն, Լիբանանի Հանրապետութեան նախագահ Ն.Վ. Ամին ձիմայէլ անակնկալ կերպով այցելեց Կաթողիկոսարան, եւ անձնապէս ներկայացուց Վեհ. Հայրապետին իր մաղթանքները: Կաթողիկոսարան այցելեցին նաեւ քոյր Եկեղեցիներու հոգեւոր պետեր, Յոյն Օրթոտոքս Եկեղեցւոյ Պատրիարքը, նախարարներ եւ ա՛յլ բարձրաստիճան անձնաւորութիւններ:

Այստեղէն, Հիւսիսային Ամերիկայէն, հարիւրաւոր ազգայիններ հեռագրով եւ այլապէս արտայայտեցին իրենց մտահոգութիւնը եւ մօտէն կը հետեւին Վեհափառի արողջական վիճակով:

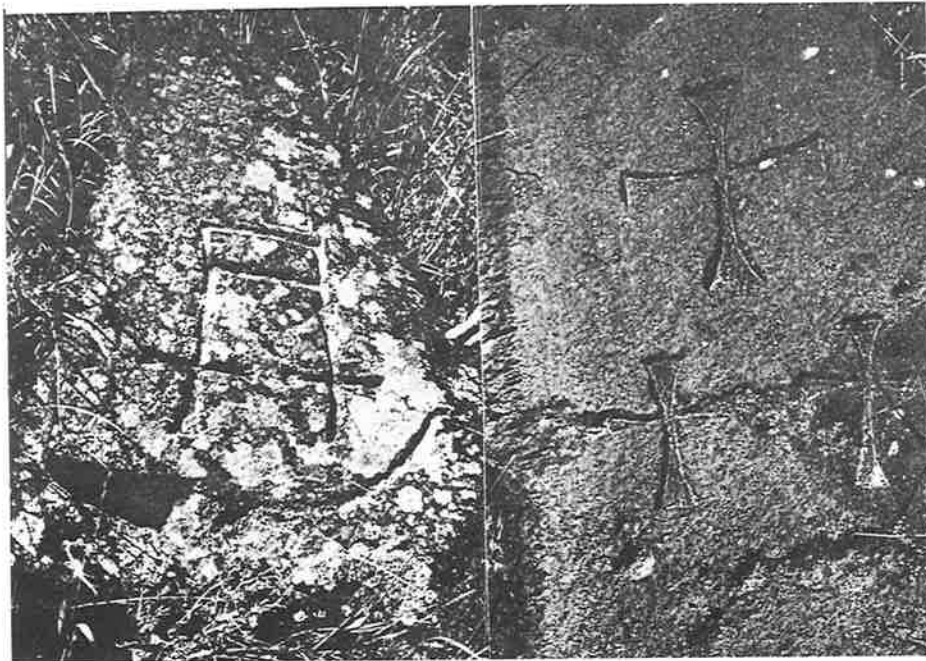
«Առեթրիչ» շուտափոյթ ապաքինում կը մաղթէ Վեհափառ Հայրապետին:

antiquity and modern sightings put the ark high on Mt. Ararat in the snowfields.

In the light of this current flap about the discovery of Noah's Ark (there have been others), important questions are being raised by the Christian community.

Could the ark really be preserved on Mt. Ararat? The answer to this is a qualified yes! If woolly mammoths (dated by science as 30,000 years old) can be so well-preserved in Siberia that the flesh can be eaten, why not the preservation of a huge wooden barge perpetually buried in ice at an altitude of 14,000 plus feet? We know that the ark was constructed from a very durable wood, and covered with asphalt ("pitch"). An even stronger case might be made from the testimony of eyewitnesses who have claimed that the ark is partially petrified. It is not the purpose of this article to debate the date of the Flood. The point is, if we accept the Biblical story as historical, then even an early date is acceptable for the preservation of the ark if the conditions are met.

But did the ark land on present-day Mt. Ararat? This is indeed a debatable question among scholars. The Bible only specifies that the ark landed *in the mountains (plural) of the Uratians* (Gen. 8:4). Ararat is certainly within those boundaries, but several ancient sources name different mountains as the landing place. The major arguments for Ararat as the ark's final resting place is its size and altitude. At 17,000 feet it is the loftiest peak in the old Uratian kingdom. The fact that mountain peaks were not visible to Noah until 74 days after grounding seems to indicate the ark was much higher than the surrounding mountains.

Ancient Armenian crosses and ruins at the foot of Mount Ararat

Ararat is also the resting place of the ark according to ancient tradition dating back to the early third century B.C. This of course does not have to mean that the tradition is this old, only that it is the first mention in ancient writings. The tradition may be much older, and it is possible that further research may prove it.

Perhaps the strongest argument for modern day Ararat is the persistence over the years of numerous eyewitness accounts. Among the most well-known of these is the story of a discovery by Russian soldiers in the summer of 1917. This has now been verified by several independent sources, and additional facts have been brought to light. However, a wide knowledge of this discovery was aborted by the Russian revolution. Other important sightings occurred around the turn of the century by natives of the area who later immigrated to the States. Since the fifties more sightings have been reported, but ark researchers are not all in agreement about their authenticity. Many details are contradictory to the earlier sightings and to ancient claims. In general, pre-1917 accounts seem to put the ark right near the summit on the southeastern sector of the mountain. The more modern accounts (post 1950) put the ark at an altitude of only 13,000 to 14,000 feet in the northern canyon area. Ark researchers need to have a healthy scepticism about modern reports given the high circulation of ark books and films.

Why then, after all the alleged sightings and countless expeditions has a ship 450-500 feet long not been found? This is a question that can be more readily understood if one has seen the mountain. Mt. Ararat is among the world's largest and tallest mountains. Its base covers several hundred square miles. It is a composite volcano, and it has been said that climbing it is equivalent to climbing a mountain of ball bearings! Rock slides, avalanches and sudden weather changes are the norm. The Turkish name for the mountain is "Agri Dagi" or the "mountain of pain." Many a climber will attest that it is properly named. On the northern side of the mountain there is an awesome canyon deeper than the Grand Canyon. Scores of highly inaccessible canyons abound above 13,000 feet that could easily hide a boat of that size. It is also assumed that the ark is very rarely visible since it is buried under ice and snow or volcanic debris. It is generally believed that the ark is only visible after an unusually high-melt back of snow and ice caused by a consecutive 3 to 4 years of drought.

The location of the mountain is also a significant factor. Ararat is located in Eastern Turkey within sight of the Russian and Iranian borders. Since World War II the area has become a highly restricted military zone. Only local natives are allowed on the mountain. Climbing or research permits have always been hard to come by. Many groups have been issued permits only to have them canceled by heightened military tension in the Middle East. Airplanes or helicopters have been used only on rare occasions. The Turkish bureaucracy which issues the permits is indeed an enigma to the Western mind. Many a hopeful expedition has run aground by totally unexplainable entanglements of red tape. The securing of valid research permits may be the biggest obstacle of all.

I am not alone in being somewhat critical of some of those who try to locate Noah's ark (see John Warwick Montgomery's article in *Christianity Today*, Dec. 22, 1972). Many of the teams that show up each summer at Ararat are often poorly equipped, poorly organized, and have done inadequate research. Much harm has come by those who did not follow the proper protocol or who did not respect native Muslim beliefs. Native cooperation and information is essential, but mutual trust must be cultivated. There is a natural suspicion of Christians who are trying to find the ark to prove that the Bible is true.

There is a definite need for more scientifically-oriented expeditions. In the past businessmen and promoters have been active in the search hoping to cash in on the sensation a discovery would cause. Evangelists come hoping to find material that will generate interest in evangelistic meetings and perhaps raise more funds for next year's trip. Some have come claiming visions or mystical experiences directing them to the ark's location. Each summer the news media has an ear cocked toward Ararat. The sensational still sells papers. Unfortunately, many of the

brethren cannot resist the temptation to issue news releases though they have nothing fully authenticated to report. As a result of these frequent news releases the general public and the Christian community is beginning to look upon the ark search as comparable to the search for the Loch Ness monster or the Abominable Snowman.

Should the search for the ark continue? In my opinion yes, given the immense ramifications such a discovery would have. The research should continue until all leads are exhausted. Claims have been made and some interesting evidence and eyewitness accounts have been reported. If the ark is not there then Christians have the duty to report this and put the rumors to rest.

I. INTRODUCTION

ASSUMPTIONS:

- A. If the Bible is true there was a world-wide flood and a man named Noah who survived in an ark.
- B. If this global catastrophe occurred 5000-10,000 years ago, and if the ark was constructed from very durable wood, was covered with pitch, is encased in ice, and is partially or wholly petrified, then it is logical to conclude that its remains could be partially preserved today. Frozen mammoths have been found which science says are 30,000 years old. Some have been so well-preserved that their flesh could be eaten. What then is the problem with the preservation of a wooden ship?

II THE EVIDENCE FOR THE ARK'S PRESERVATION

A. ANCIENT

1. *Berosus*. A 3rd century B.C. priest in Babylon. He gives us a pagan version of the flood story, but notes that the ark which saved mankind can still be seen in the mountains of Armenia.
2. *Josephus*. A 1st century Jew of a priestly family from Jerusalem. He was also a Pharisee and a historian who espoused loyalty to Rome. On three occasions he mentions the ark of Noah. He quotes Berosus as an authority and claims that the remains of the ark were extinct in his day.
3. *Theophilus*. 2nd century. He was the sixth bishop of the church at Syrian Antioch. He was a well-educated man and an outstanding apologist for the Christian faith. He claims the ark still existed in his day. However, he puts the location of the ark in the Arabian mountains.
4. *Faustus*. A 4th century historian of Armenia. He tells of a man named Jacob who attempted to climb Mt. Ararat to obtain a piece of the ark. After several unsuccessful attempts, an angel, he claims, gave him a piece of wood from the ark. This was most recently seen in 1932 by Carveth Wells in a monastery in Echmiadzin (now in Soviet territory). Wells testified that it was reddish brown and petrified. This story has some character of a legend but could be based on actual history. This reference is also interesting in that it is a very early reference to modern Ararat as the final resting place of the Ark.
5. *Epiphanius*. 315-403 A.D. A Bishop of Constantia. He was another great defender of the faith. He declares in his works that "even to this day the remains of Noah's ark are shown in the country of the Kurds."
6. *Chrysostom*. 345-407 A.D. A patriarch of Constantinople. He was known as an eloquent preacher. Claims the ark still remains in the mountains of Armenia as a reminder of God's judgment.
7. *Isidore*. 560-676. A learned man and compiler of knowledge (an encyclopedist). He writes that wood from the ark can still be seen on Ararat in Armenia.
8. *Vincent*. 1154-1264. Another encyclopedist. He quotes Faustus' story of Jacob with additional details.
9. Jehan Haithon. A 13th century Armenian prince. He claims the ark is visible at the summit of Mt. Ararat.

The expedition on its way to Ararat

10. *William of Roubrouk*. A 13th century French monk. In his travels for King Louis IX he passed by Mt. Ararat. He then relates Faustus' version of Jacob the monk.
11. *Pegolotti*. A 13th century merchant from Florence, Italy. Mentions Ararat as the mountain of the ark.
12. *Sir John Mandeville*. 13th century. An English knight. In his travelogue he testifies that Mt. Ararat is where Noah's ark rested and that it can still be seen at the summit on a clear day. He also mentions that some have climbed the mountain and touched the ark. He believes, however, that they are not telling the truth because of his belief that the mountain could not be climbed.
13. Marco Polo. 13th century. Well known for his travels to the east and opening up trade. He mentions Mt. Ararat as the mountain of Noah's ark.
14. *Jordanus*. 1321-1330. A French Dominican missionary. He states in his travelogue that on a certain part of the mountain (Ararat) there is a dwelling which Noah built upon leaving the ark.

15. *Odoric*. 1286-1331. An Italian monk. A Marco Polo-type traveler who mentions passing by Mt. Ararat as the mountain of Noah.
16. *Gonzalez de Clavijo*. 15th century. Author of a Spanish travelogue. He mentions Mt. Ararat as the mountain of Noah.
17. *Adam Olearius*. 17th century. A German protestant and diplomat known for his devotion to truth. He relates that the natives of Ararat still believe there are remains of the ark on Mt. Ararat. He states that the wood is petrified and that he was shown a cross made from the ark's wood. (Possibly the same one Wells saw in 1932).
18. *Jans Janszoon Struys*. 17th century. A Dutch traveler. He tells a very interesting tale of meeting a monk on Mt. Ararat who told him he had seen the ark and that it was still intact. The monk entrusted Struys with a piece of wood from the ark which was to be delivered to Rome.
19. *Sir John Chardin*. 17th century. Another traveler, a Frenchman, who was knighted by the King of England. Relates the opinion of the natives that the ark is near the *summit of Ararat*. This testimony is significant in that a wood-cut appears in his book depicting the location of the ark.

B. MODERN (actual sightings)

1. Credible

- a. *George Hagopian*. A native of the area. He claimed to have seen it twice as a boy around the turn of the century. He died in 1972, but not before he was extensively interviewed by ark researchers. His description of the ark became the basis of Elfred Lee's painting of the ark. His audio testimony has been subjected to voice stress analysis (supposedly more accurate than a lie detector test) and passed with flying colors.
- b. *The Russian Discovery*. 1916-18. Several soldiers who were part of a larger expedition that discovered the ark, later immigrated to the U.S. after the Russian revolution. We have their testimony as well as additional authentication from others who knew about the discovery. One of these was from Col. Alexander Koor, a Semitic scholar who claims to have personally known some who were on the expedition.

2. Possible True Sightings

- a. *Haji Jearam*. A native of the Ararat area who claimed to have seen the ark as a boy in the middle of the 19th century. He later immigrated to the U.S. According to the story his father led three British atheists to the ark. The three atheists became enraged upon seeing the ark, and took an oath to never tell of the discovery. They also threatened to kill Haji and his father if they ever told of the ark's existence. At approximately the same time that Haji died his caretaker claims to have found a news item in a paper about an atheist in England who made a death bed confession that he had seen the ark.
- b. *World War II Sightings*. A photograph reportedly appeared in a military newspaper. Others also were reported seen. Problem: They are all missing. This needs further confirmation.
- c. *George J. Greene*. An oil geologist who claims to have seen the ark in a helicopter flying at 14,000 feet. Many witnesses claimed to have seen photographs. Problems: could he have reached that altitude with a helicopter in the early fifties? The altitude and the resting place of the ark differs from the more credible testimony. However, Greene was murdered in South America before he could properly publicize his discovery. Were he alive, perhaps he could answer these objections.

A brook on Mount Ararat

3. Possible, but Little Evidence.

The following claims are possibly legitimate, but we have little to go on other than their own testimony or mere rumor. Also, some information is clearly contrary to other credible sightings.

- a. Joseph Nouri. 1887
- b. Turkish soldiers in 1916
- c. Resit, a Turkish farmer in 1948
- d. Satellite photos. Claims, but no evidence as yet.
- e. Ed Behling. Claimed he was shown the ark while in the service in the early 70's.

4. The Fraud Category

- a. Tom Crotser. A faked photograph.
- b. "Dr." Don Liedmann. Claimed to have seen Russian photographs in W.W.II. A known con-man.
- c. Fernand Navarra. A French businessman. Claimed he found wood and saw a large structure under an ice cap. Most ark researchers at this time now discount his claims. One report claimed he hired a native to carry pieces of wood up the mountain which had been previously obtained from an old fortress in Spain.
- d. Daryl Davis. Claimed the Smithsonian and the National Geographic Society were covering up a discovery. Although there are still some unanswered questions about this story it does appear to be a fabrication.

III. THE SITE OF THE ARK'S REMAINS

QUESTIONS:

A. If there is so much ancient testimony of the ark's existence, and some fairly credible modern evidence, why has not the ark been found?

My opinion:

1. Many modern ark researchers over the last 15 years have been misled as to the location by some of the fraudulent claims (e.g., Navarra) just mentioned.
2. There has been limited access to the mountain by the Turkish Government. Mt. Ararat lies in a sensitive military zone just 15 miles from the Soviet and Iranian borders.
3. Many expeditions have focused their search on the northern face of the mountain. This is (in my opinion of course!) an unlikely area since this part of the mountain exploded in 1840 (a la Mt. St. Helens), and even today it is very active geologically. The glaciers on the mountain move off the mountain and cascade into the canyon (Ahora Gorge).

B. What kind of site would be necessary in order for the ark to be preserved?

1. A High Site

- a. The snows of Mt. Ararat annually melt up to 15,000 ft. Anything below this altitude would be exposed fairly often to the elements. If the ark is indeed thousands of years old, it is reasonable to assume it would have decayed long ago under these conditions. Therefore, it must be locked in ice and exposed only on very rare occasions, like once or twice a century during recurring drought years.
- b. When the ark grounded, it took 74 days for peaks of other mountains to appear. This would indicate that the ark landed at a much higher elevation than the peaks surrounding Ararat which are around 12,000 feet. Ararat is the highest peak in ancient Armenia at around 17,000 feet.

2. Stationary Ice

If the ark were in a moving ice cap (glacier), it would have perished long ago. There is approximately 17.5 square miles of permanent ice-cap on Mt. Ararat. Most of this is moving ice. In order for the ark to have survived, it would have to be located in a stationary ice mass that is kept that way by being on a fairly level site, or, in one which is kept stationary by geological features (i.e., rocks or ridges).

3. A Fairly Accessible Site

If you assume that the ark is still basically in the same position that it was when it landed, you would suppose this would require a fairly level, accessible site for the disembarking of the creatures on the ark. In other words, a plateau is called for. The Ahora Gorge (the canyon) is highly inaccessible. (It is however, possible that the location of the ark has become inaccessible due to the erosive work of geological forces over time.)

4. A Southeastern Site

- a. You would need a site in which you had a restricted view of the declining flood waters. This is the reason for the release of the birds. If the ark had landed on the northern side, the Araxes River Valley could have been easily seen; consequently, in this situation, releasing the birds would not have been necessary.
- b. If the ark had landed on the northern side the peaks of the mountains could not have been seen. The only other mountains in the vicinity are all to be found to the southeast of Mt. Ararat. If Noah were to have seen the peaks of these mountains as the flood waters receded the ark would have to have landed on the southeast side of the mountain.

C. Summary

Are there possible sites which would meet all these requirements on Mt. Ararat? Yes, we believe there are.

IV. THE SIGNIFICANCE OF THE ARK'S DISCOVERY

A. It would demonstrate the historical reliability of Scripture. Unlike most other world religions, Christianity is based on actual historical events. Of all the books of the Bible, Genesis is singled out as the most disputed book with regard to the historicity of its events.

B. The ark has immense soteriological and eschatological significance.

1. The Flood was a judgment on the whole earth. Jesus refers to a similar future judgment in Matthew 24 and Luke 17. See also II Peter 3.
2. Just as the ark preserved life, so also those in Christ will be preserved in the future judgment of fire. See I Peter 3:20, 21.
3. "But Noah found favor in the eyes of the Lord." (Genesis 6:8). "Favor" = Grace. It is the first mention of Grace in the Bible.

4. The ark and the flood teach us that while God is a righteous and just God, He is also gracious.

C. The ark would provide a link to the Antediluvian world.

D. The discovery of the ark would be a significant archeological discovery.

Any archeological discovery connected with Biblical revelation sheds light on the interpretation of Scripture. For example, by measuring the ark we might more accurately determine the length of a Biblical cubit.

E. The discovery of a 450 ft. barge at 16,800 ft. altitude would testify to catastrophe.

1. Uniformitarian evolution is one of the greatest lies ever perpetrated by Satan. It is one of the major presuppositions undergirding all humanistic philosophies as well as the pantheistic philosophies of the orient. The concept of evolution existed thousands of years before Darwin. Note especially Peter's comment on this very subject in II Peter 3:3ff. See also Rom. 1:18-25.

2. According to polls, many are questioning the theory of evolution today. Discovery of the ark would force the issue to be openly debated.

F. The discovery of the ark would bring the claims of Christianity to public attention.

1. It could be an evangelistic bridge to an unbeliever.

2. It would eliminate excuses for not repenting.

3. It is possible that the authentication of the ark might function as a warning of coming judgment. See Matthew 24: 36ff and Luke 17:26ff.

4. It would remind believers that God is true to His word.

V. CONCLUSION

A. Gilbert H. Grosvenor, the late editor of *National Geographic* said:

"If the Ark of Noah is ever discovered, it will be the greatest archeological find in human history and the greatest event since the resurrection of Christ; and it will alter all the currents of scientific thought."

B. Henry Morris, leader of the Creationist Movement says:

"The question of the nature and historicity of the Noachic Deluge is of immense importance to Biblical Christianity. The fact of the Flood is a pivotal issue in the entire conflict between Christianity and anti-Christianity. If the principle of innate evolutionary development can fully explain the universe and all its inhabitants, as its proponents claim, then there is no need to postulate a Creator. The chief evidence for evolution is the geological record of the supposed billions of years of earth history, documented by the fossils entombed in the sedimentary rocks of the earth's crust; and there is no room in this framework of interpretation for a world-destroying flood. Thus, if the latter has actually occurred the assumptions of uniformity and evolution as guiding principles in interpreting earth history are thereby proved completely deceptive and false." *The Genesis Record*, p. 198.

C. The stakes are high. The chances of success are probably slim. There are tremendous obstacles to overcome and there is some danger involved, but the Kingdom of God has never been advanced under easy circumstances.

VI. BIBLIOGRAPHY

Bailey, Lloyd R. **Where is Noah's Ark?** Nashville, TN: Abingdon, 1978.

A liberal attempt to discount the possibility of the ark's survival.

Balsiger, Dave and Sellier, Charles E., Jr. **In Search of Noah's Ark.**

Los Angeles: Sunn Classic Books, 1976. Coincides with the movie of the same name. Contains many inaccuracies and fraudulent accounts.

Bryce, James. **Transcaucasia and Ararat.** 4th Ed. London: Macmillan, 1877.

Cummings, Violet. **Has Anybody Really Seen Noah's Ark?** San Diego: CA: Creation-Life Publishers, 1982.

Cummings, Violet M. **Noah's Ark: Fact or Fable.** San Diego, CA: Creation-Science Research Center, 1972.

Dillow, Joseph C. **The Waters Above: Earth's Pre-Flood Vapor Canopy.** Chicago: Moody Press, 1981.

LaHaye, Tim, and Morris, John. **The Ark on Ararat.** Nashville, TN: Thomas Nelson, Inc., 1976.

Meyer, Nathan M. **Noah's Ark Pitched and Parked.** Winona Lake, IN: BMH Books, 1977

Montgomery, John Warwick. **The Quest for Noah's Ark.** 2nd ed. Minneapolis, MN: Dimension Books, 1974. One of the best sources.

Morris, John D. **Adventure on Ararat.** San Diego, CA: Institute for Creation Research, 1973.

Morris, Henry, Jr. **The Genesis Record.** Grand Rapids, MI: Baker Book House, 1976.

Navarra, Fernand. **Noah's Ark - I Touched It.** Plainfield, NJ: Logos International, 1974. His discovery is questionable but it will be of interest to ark researchers.

Navarra, Fernand. **The Forbidden Mountain.** London: Macdonald, 1956.

Noorbergen, Rene. **The Ark File.** Omaha, NB: Pacific Press Publishing Association, 1974.

Parrot, J.J. Friedrich. **Journey to Ararat.** London: Longman, Brown, Green, and Longmans, 1845.

Segraves, Kelly L. **Search for Noah's Ark.** San Diego, CA: Beta Books, 1975.

Schaeffer, Francis A. **Genesis in Space and Time.** Downers Grove, IL: InterVarsity Press, 1972.

Smith A.J. and Fletchall, G.F. **The Reported Discovery of Noah's Ark.** Revised Ed. Published by Authors, 1944.

Wells, Carveth. **Kapoot: The Narrative of a Journey from Leningrad to Mount Ararat in Search of Noah's Ark.** New York: Robert M. McBride & Co., 1934.

Whitcomb, John C., Jr. **The World that Perished.** Grand Rapids, MI: Baker Books, 1973.

Whitcomb, John C., Jr., and Morris, Henry, Jr. **The Genesis Flood.** Phillipsburg, NJ: Presbyterian and Reformed Publishing Co., 1961.

ԵՂԵՌՆԻ 70-ԱՄԵՍԱԿԻՆ ԱՌԻԹՈՎ

ՅԱՂԹԵՐԳ ԱՊՐԻԼԵԱՆ ՔԱՅԼԵՐԳ

Վերապրողները.—

Ապրիլը մորթո՛վ տեսած սերունդն ենք,
Մեր սրտին մէջ ղեռ կարմիր սուգ ու վէրք:
Դժոխքէն արեան մենք՝ խլեա՛կ անտուն՝
Վերապրեցանք, կա՛նք — փա՛ռք մեր Աստուծոյն:

Բոլորը.—

Երէկ՝ մեր Մայր Երկիրն էինք,
Այսօր՝ Սփիւռք ենք մենք փրկւնիկ,
Վաղը՝ Վանէն Մասիս կրկին
Պիտի դառնանք տէ՛ր մեր Հողին:
— Այս Երազով մենք երջանի՛կ,
Օ՛ն, ձեռք ձեռքի գործենք, ճգնինք:

Վերապրողները.—

Նենգ Տասնը՛հինգի ճանկէն ճողպարած,
Եղանք ցրիւ ա՛փ մը Մնացորդաց:
Բայց առկայծ կողէն մեր կո՛ճղ սրահար .
Ժայթքեցան դարնան բողբոջներ հազար:

Բոլորը.—

Երէկ՝ մեր շէն Երկիրն էինք,
Այսօր՝ Սփիւռք ենք մենք փրկւնիկ,
Վաղը՝ Մուշէն Մասիս կրկին
Պիտի դառնանք տէ՛ր մեր Տունին:
— Այս Տեսիլքով մենք կեանք առած,
Օ՛ն, սիրտ սրտի քալենք յառաջ:

Նոր Սերունդը.—

Պանդուխտ հողերու մենք կանա՛չ ծնունդ,
Չապրեցանք մահուան Ապրիլն այդ անգուրթ:
Բայց մեր սրտին մէջ ունինք դրօշակ՝
Մեր հայրերէն մեզ պատգա՛մ ու կտա՛կ:

Բոլորը.—

Երէկ՝ մեր լոյս Երկիրն էինք,
Այսօր՝ Սփիւռք ենք մենք փրկւնիկ,
Վաղը՝ Մուշէն Մասիս կրկին
Պիտի դառնանք տէ՛ր մեր Տունին:
— Այս Կարօտով թեւ առած, օ՛ն,
Ուխտենք բոլորս օր մ՛ըլլալ Հո՛ն:

Նոր Սերունդը.—

Ծագէ ծագ մէ՛կ ոյժ, մէ՛կ շունչ, մէ՛կ յաղթերգ,
Մենք պիտի թնդանք, մենք թնդացնենք,
Մինչեւ որ ջնջենք պիղծ մուրն ամօթի՛
Մեր հայկեան Լերան թագէն ղեռ գերի :

Բոլորը.—

Երէկ՝ մեր Մայր Երկիրն էինք,
Այսօր՝ Սփիւռք ենք փրկւնիկ,
Վաղը՝ Սիսէն Մասիս կրկին
Պիտի դառնանք տէ՛ր մեր Հողին:
— Այս Հաւատքով սպառազէ՛ն,
Օ՛ն, Տու՛ն դառնանք, հայե՛ր ամէն:

ԾԱԳ Ս. ՅԱԿՈՒԲԵԱՆ

Դեկտ. 1984

OUTREACH

Archbishop Mesrob Ashjian
Prelate

OUTREACH (USPS 426-490) is published monthly by the Prelacy of the Armenian Apostolic Church of America, 138 East 39th Street, New York, New York 10016, (212) 689-7810. Unsolicited manuscript will be considered for publication; please include a stamped, self-addressed return envelope. We reserve the right to edit articles in order to conform to space limitations. Signed articles do not necessarily reflect the policy of the Armenian Apostolic Church of America. Send all correspondence to the above address to the attention of the Editor. Printed in the United States of America. Second class postage paid at New York, N.Y. 10016.

ԼՈՅՍ ՏԵՍԱԻ

Այսու ուրախութեամբ կը ծանուցանենք որ Ազգ-Առաջնորդարանի գրատան կողմէ լոյս ընծայուած է հայրենի տաղանդաշատ բանաստեղծ

**ՌԱԶՄԻԿ ԴԱՒՈՅԵԱՆԻ
ԹՈՐՈՍ ՌՈՍԼԻՆ**

Կիւնովիպակը: Սոյն գործը առաջին անգամ տպուած էր «Սովետական Գրականութեան» ամսագրի մէջ, Թիւ 1, 1984, եւ այժմ Երեւանի մէջ կը նկարահանուի իբրեւ ֆիլմ:

178 էջ 7.00 տոլար
Առաքման ծախսով միասին՝ 8.00 տոլար

Ստանալու համար դիմել

The Bookstore
Armenian Apostolic Church of America
138 East, 39th Street
New York, N.Y. 10016

The Prelacy Ladies' Guild

presents

ARNOLD GRIGORIAN - DOUBLE BASS

JOANNE MOURADJIAN - SOPRANO

Musical Armenia

Carnegie Recital Hall

Sunday, March 17, 1985, 2 p.m.
Tickets: \$10.00
To order: Prelacy
Armenian Apostolic Church of America
138 E. 39th St., N.Y., N.Y. 10016 - (212) 689-7810

ՂԵՒՈՆԴԵԱՆՑ ՏՕՆԻՆ ԱՌԹԻԻ - ՏՈՄՍԵՐ

ՏԷՐ ԱՐՇԷՆԸ ԵՒ ԻՐ ԲԱՆԱԿԻՆ

Արեւմտեան Թրակիոյ մէջ, Յունաստան, փոքր գիւղաքաղաք մըն է Տեմոթիքան, որուն յունական բուն անունը՝ Տիտիմոթիսոն, կը նշանակէ ԿՐԿՆԱՊԱՐԻՍՊ, եւ մարդ կը գարմանայ թէ՛ ինչո՞ւ այս գիւղաքաղաքը գոյգ պարիսպներով պաշտպանուած էր ժամանակին, եթէ չգիտնար, թէ՛ կարճ ժամանակ մը մայրաքաղաք դարձած է օսմանեան կայսրութեան:

Երեսուն տուննոց հայ փոքր համայնք մը ունէր գիւղաքաղաքը, մեր ճանչցած օրերուն, եւ չէր կրնար գոհացուցիչ թոշակ մը ապահովել իր քահանային՝ Տէր Արշէն Ստեփանեանին, որ հարկադրաբար կը զբաղէր երկաթագործութեամբ, շարժուան ընթացքին, վառարաններ շինելով իր տանը բակին մէջ:

Տէր Արշէն եկեղեցի կ'երթար, ձեռքէն կախուած խոշոր բանալի մը, որ երախայի մը բազուկին չափ կար, շինուած հի'ն օրերուն, իսկ շրջանի յոյն գիւղացիները հրաշքներ կը վերագրէին այդ բանալիին: Սուրբ Գէորգ եկեղեցիի բանալին էր: Հիւանդ կը բուժէր, խուլ եւ համր կը դարմանէր:

Յաճախ, Կիրակի Ս. Պատարագէն ետք, կը տեսնէինք խմբակ մը յոյն գիւղացիներու, որոնք երկիւղածութեամբ կը սպասէին եկեղեցիի գաւիթին մէջ, իրենց հետ բերած թոշնագգիւնները, կամ փոքր սակառ մը հաւկիթ, եւ հիւանդ մը: Այդ Կիրակին եւս բացառութիւն չէր:

Ժամկոչ Յակոբոս հանդարտօրէն կը վերցնէր նուէրները, եւ կը սպասէր Տէր չօր:

Տէր Արշէն, հազիւ գաւիթ հասած, տեսնելով գիւղացիները եւ իրենց բերածը, նեղսրտած ըսաւ ժամկոչին:

— Յակոբոս աղբար, քանի՛ անգամ ըսած եմ քեզի, որ սա խեղճերէն բան չառնես, եւ ըսես ալ որ հրաշք չկա՛յ: Հրաշք ըլլար, մենք կը փրկուէինք:

Յակոբոս աղբար կը լռէր: Յետոյ մուտաց.— Ուրիշ յոյս չունին, յոյսը չմեռցնենք:

Գիւղացիները բերած էին համր տղեկ մը, եւ կ'աղօթէին որ մեր Սուրբ Գէորգը բանայ իր լեզուն:

Տէր Արշէն խաչակնքեց: Դէմքը թեթեւ քրտինք մը կը տեսնուէր, հաւանաբար իր դժգոհութենէն, սակայն կ'աղօթէր, եկեղեցիի դրան խոշոր բանալին երբեմն քսելով տղուն շրթունքներուն:

— Տէ՛ր, եթէ շրթունս իմ բանաս, բերան իմ երգեսցէ զօրհնութիւնս Գ... Բերանը, լեզուն միա՛յն ուտելու եւ խօսելու չէին ծառայեր:

Տղեկին ծնողքը շարունակ կը խաչակնքէր, եւ խեղճ համրը կը փարէր անոնց, ամէն անգամ որ Տէր Արշէն իր խոշոր բանալին կը քսէր անոր շրթունքներուն:

Յանկարծ, մեծ աղմուկ մը լսուեցաւ: Հաւն ու արթնացող, նետուած՝ իրենց անկիւնը, կամ թերեւս գրգռուած՝ խունկի հոտէն եւ աղօթքի ձայնէն, կը նետուէին օդին մէջ, եւ հակառակ իրենց կապուած ոտքերուն, կը փորձէին վերագտնել իրենց ազատութիւնը, դաշտը, հաւնոցը... Ու կը նետուէին փոքրիկին վրայ, զոր հաւանաբար կը նկատէին ամենափոքր արգելքը իրենց ազատութեան:

Սարսափահար տղեկը սկսաւ պոռալ, ձայնով մը, որ սակայն միայն աղմուկ չէր: Հետզհետէ, մի քանի բառ արտասանեց, գրկելով ծնողքը.— Միթե՛րս, փաթե՛րս (մայր, հայր...)

Այլեւս համր չէր. գէթ ամբողջովին չէր:

Տէր Արշէն կը փութացնէր իր աղօթքը, մինչ ժամկոչ աղբարը կը գսպէր թռչունները:

— Տէ՛ր, եթէ շրթունս իմ բանաս... Գիւղացիները կուլային եւ կը խաչակնքէին՝ Արմենոս Սուրբ Գէորգի հրաշքին համար:

Տէր Արշէն գարմանքով ու լուռ, կը նայէր իր եկեղեցիի խոշոր բանալիին: Թռչունները, անկիւն մը հեւասպառ, կը լռէին:

Ժամկոչ աղբարը ապշահար կը նայէր բանալիին, եւ թռչուններուն:

ԳԻՍԱՒՈՐ

TIME MARCHES ON

Separated by deep ravines,
Rivers, seas, and oceans,
On unattainable mountains,
Islands, and continents,

And when in the present era
They were flung together
With the advent of speedy
Transport and communication,

Human races evolved
In isolated societies,
With differing creeds,
Customs, and faiths.

The inevitably resultant chaos
Has ranged man against man,
In hostile, warring factions
Ready to exterminate each other:

With the passage of time,
Each stubbornly clung
To its own way of life,
Believing it to be the best.

In order to defend or impose
Their own mode of life:
Thereby but succeeding to destroy
In the end, the whole of mankind ...!

From: WITRICKS GALORE!
Mashtots Press 1984

Mischa Kudian
London, 1981

Carnegie Hall Presents
AROUTIUN PAPAZIAN
IN HIS AMERICAN DEBUT PERFORMANCE
IN THE "KEYBOARD VIRTUOSOS" SERIES
CARNEGIE HALL

Wednesday evening, March 20, 1985, 8.00 p.m.. Program includes piano works by Mozart, Beethoven, Liszt and American premiere of Delalians' Sonata "Dedication to Komitas".

TICKETS: \$17.50, \$15.00, \$12.50, \$10.00

at Carnegie Hall box office and at the Prelacy: 138 East 39th St., New York, N.Y. 10016 - Tel.: (212) 689-7810.

For mail orders: Please send your check with a self-addressed and stamped envelope.

Presents

PAREGENTAN V (MARDI GRAS)

Weekend of February 15-17, 1985

Armenian Cultural and Educational Center, Watertown, Mass.

GET INTO THE CARNIVAL SPIRIT, BRING YOUR FAMILY AND FRIENDS
AND ENJOY THE TRADITIONAL PAREGENTAN

WEEKEND ACTIVITIES:

ONGOING:

- Art Exhibit - Works of the late Vava Sarkis Katchadurian
- Book Fair
- Armenian Video Cinema

FRIDAY

- Hamazkaine Dance Group Performance - 8:00 P.M.

SATURDAY AFTERNOON:

- Traditional Davool Zoorna - with Hrayr Tashjian and Hrach Hovsepian from California 2:00 P.M.

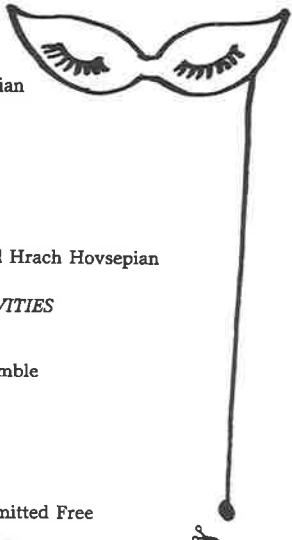
FREE ADMISSION FOR ALL ABOVE ACTIVITIES

SATURDAY EVENING:

- Masquerade Ball - 8:00 P.M. Carnig Mikitarian Ensemble
- Prize for Most Original Costume
- Local Talent Revue - Back by Popular Demand
- Complimentary Mezze and Sweet Table

ADMISSION: \$12.00

- Prelacy Lottery Drawing - Lottery Ticket Holders Admitted Free

PAREGENTAN V WEEKEND - FEBRUARY 15-17, 1985

HOWARD JOHNSON, NEWTON CORNER, MA

(Reservation Deadline February 1, 1985)

NAME _____ PHONE _____
CITY _____ STATE _____ ZIP _____

Please Reserve _____ Rooms Enclosed: \$25 Deposit for each person.

\$140.00 - For Full Payment (Include Hotel, Dance, Saturday Night Dinner)

\$50.00 - Additional Per Person in same Room - Maximum 4

Check here for \$100.00 Raffle Ticket, if desired

Make checks payable to: ARMENIAN APOSTOLIC CHURCH OF AMERICA

Mail to: ST. STEPHEN'S ARMENIAN APOSTOLIC CHURCH - 38 Elton Avenue, Watertown, MA 02172

'YERGIR NAIRI'

THE RENOWNED WORK OF YEGHISHE CHARENTZ IN BOSTON

'Yergir Nairi', the celebrated work of Yeghishe Charentz, depicting the atmosphere in Garis prior to World War I, and adapted for television in Yerevan, will be one of the video presentations shown during the Prelacy's Paregentan 'V' Weekend, February 15-17, in Boston.

Other films will also be shown in the Armenian Community Center of Boston. Examples are: Yervant Odian's 'Taghaganin Genige', 'Sayat Nova', 'Andouni', and others.

Naturally, airing films won't be the only activity performed during the Paregentan 'V' Weekend. On Friday the 15th of February, the A.C.E.C. will be housing the charming fold dances of the Hamazkain dance group of Boston. Later in the day, Hrayr Tashjian of San Jose, and Hratch Hovsepian from Fresno, who hail respectively from Jebel Moussa and Kessab will play the traditional instruments of 'Tehol' and 'Zourna'. Last year they made a very favorable impression in Worcester, and many people are looking forward to enjoying their music again. Also, Boghos Jabraian, from Cambridge, Ontario, will be offering Armenian traditional wedding dances.

The grand opening of the late Vava Khatchatourian's exhibit of paintings is scheduled for Saturday, February 16th. This is truly a rare opportunity for the New England area art lovers to secure for themselves and their posterity treasured paintings of beautiful flowers and unique colors. Also, a book fair, rich in English, and Armenian books, souvenir items, memorabilia, records, cassettes and posters will offer the book lovers a chance to refurbish their libraries. The same afternoon, two young Americans, Mr. Robert F. Smith and Ellen A. David, will make a slide presentation of their recent expedition to historic Armenia, and their breathtaking climb to the summit of mount Ararat.

After the dinner, the Paregentan 'V' committee and the A.Y.F. will sponsor a dance at which the Karnig Mkhitarian Group will create an atmosphere of merriment and animation with their music. The communities of greater Boston and New England in general are also invited to attend the dance wearing special costumes if they so choose. A special award committee will give prizes to the owners of the most original costumes.

With popular demand, the 'Aman Chaman' sketch program will be back, and it promises to be funny.

Late that night, the Prelacy raffle drawing will be held and the lucky ones will receive cash prizes of \$10,000; \$5,000 and seven prizes of \$1,000 each. The proceeds of the raffle tickets will be assigned to the educational programs of the Prelacy. The Chairman of the Raffle Ticket Committee is Mr. Harry Dombalagian from the Philadelphia community.

If you have not bought tickets yet, please do so today. Tear off the appropriate stub and mail it with your check to the Prelacy. If you do not have any tickets, call your church office or the Prelacy. Remember, you should be in it in order to win it. Give yourself a chance to win and give us the opportunity to serve better our community needs.

The Paregentan 'V' committee, under the chairmanship of Mr. Astor Guzelian, promises to have a beautiful Armenian traditional weekend. The out of town guests will be housed at the Howard Johnson's Hotel at Newton Corner in Boston, Massachusetts. If you would like to attend the weekend, fill out the form provided in the announcement accompanying this letter.

Tradition is imperative for our survival and our very existence as Armenians. To maintain tradition is to be in communion with our culture and forefathers. It is a power that warms our hearts and gives us confidence in our future. Come with your family and friends and enjoy the Paregentan Weekend.

ՀԱՅՈՑ ՀԱՐՑԸ

Հետագայ չափածոն Հայաստանի մէջ շրջադարձեան դրուած ոտանաւորի մը պատճէնն է, որուն հեղինակը անձանօթ կը մնայ մեզի, մնաց որ, հեղինակ մը փնտռել տալու չափ ուժ ալ չունի անիկա, եւ արդէն իբրեւ բանաստեղծութիւն չի ներկայացուիր ընթերցողին: Ուշագրաւը ուղերձն է՝ «Ուղերձ Հայաստանի եւ Սփիւռքի պատանիներին, աղջիկներին, երիտասարդներին»:

Մինչեւ հիմա մենք մեզի կ'ուղղէինք նման ուղերձները, ուրիշները միայն մեզի կ'ուղղէին մեր պատմութիւնը ունկնդրելու եւ Մեծասքանչին արժէքն ու դերը զգալու բաղձանքները, մեզի, Հայրենագուրկ բազմութիւններուն, Հայկական մթնոլորտէ գուրկ դժբախտներուն, մինչդեռ Հայաստանի մէջ երկնուած ոտանաւորները նոյն աղերսով կը ներկայանայ Հայրենի հողին վրայ շնչողներուն եւ Հայկական մթնոլորտով յագեցած պատանիներուն ու երիտասարդներուն եւս:

Մեր ողբերգութեան մէկ նոր երեսն է ասիկա, որուն ծալքերուն մասին բազմաթիւ առիթներով անդրադարձած է մեր մամուլը, եւ որ խորհրդածութեան պէտք է մղէ մեր ընթերցողները:

Ուղերձ Հայաստանի եւ Սփիւռքի հայ պատանիներին, աղջիկներին, երիտասարդներին

Չմոռանա՛ւ, հայ գաւալ, Կոտորածն այն մեծ, Որ երկիրդ հարագատ Այրեց, աւերեց:

Եւ ընկնում եմ մէկ առ մէկ, Գետինն եմ ճանկոտում.
— Վե՛ր կաց, գեաւուր, քիչ էլ եկ, Ի՞նչ ես քաւալում ...

Երբ գարունն էր ծաղկում վառ Տասնրհինգ թուին, Պոլսից եկաւ հրաման՝ — Զարդել հայերին ...

... Չմոռանա՛ւ, հայ գաւալ, Կոտորածը մեծ, Որ երկիրդ հարագատ Այրեց, աւերեց:

Ահա գիւղեր լուկեաց, Խրհիթներ խաղաղ, Ներսը անխօս ծուարած Կին ու երեխայ:

* * *

Չմոռանա՛ւ, եւ ի քեզ թշնամեաց բոլոր՝ Քո մայր լեզուն հայերէն Պահպանիր՝ հօգը ...

Եւ մշակներ հէգ ու լուռ, Խոնարհ ամէնքին՝ Ահա նստած եմ տխուր Թռնրի եզերքին:

Հիմա հայոց մեր լեզունն Թուրք է վարդանի, — Պահիր նորոգ ու միշտ սուր, Ո՛վ, հայ պատանի:

Իսկ քիչ հեռու գիւնավառ Քաջ ասկեպ ու բուրդ, Դէմքերը ժիր ու կայտառ, Կանգնած եմ գունդ-գունդ:

Ու Մաշտոցի սուրբ աւանդ Գրեքք ամէն Քո վահանն եմ ադամանդ՝ Զխոցուող յաւտ ...

... Սլանում եմ, մոլեգնում Նժոյգներն ահա, Աղմուկ, փոշի եմ հանում Զամբէլի վրայ:

Թէ շուրթներդ միշտ լինի Հայկեան խօսքը մեր Ու թէ ձեռքդ միշտ գրի Մեսրոպեան տառեր,

Կրակնոց ու շոհնդ, Զնգոց՝ սուր ու թուր, Մարտի կոչեր գոռ ու քիրտ՝ — է՛յ, խայիւն գեաւուր ...

Թէ մայրերը մեր անգին խօսքը հայկազեան Կաթի հետ տան գաւալին՝ Որպէս մաս արեան,

Ճիչեր, դէմքեր սարսափած Լաց ու վայնասուն՝ — Օգնէ՛ք, մորթում եմ մարդկանց, Որպէս անասուն ...

Թէ մանուկները հայոց Երկրում եւ այլուր Գնան հայկական դպրոց՝ Որպէս հարանց տուն, —

Եւ գիւղի մէջ այն խաղաղ Բոց, կրակ, աւեր, Մանուկներ արնաթաթախ, Թափուած դիակներ,

Ոստիներդ հին թէ նոր Կը պարտուեն մի օր, Ու Մեծ Հայքը մահուանից Կը յառնի նորից ...

Ու անարգուած հարսն, աղջիկ Սարսափի մէջ խոր, Գոռ փաշայի առաջին Կանգնել եմ սկիւր:

Եւ հին վանը ու Անին, Կարին, Կարս ու Մուշ Նորից հայոց մայրենին Կը խօսեն՝ անուշ:

— Սա ինձ, սա քեզ, սա էլ հէջ, Գէշ ու փորով, — Եւ գարկում եմ փորի մէջ Արիւնոտ թրով ...

Իսկ թէ լեզուդ մահանայ, Մե՛նք էլ ազգովին Կը մահանանք յաւիտեան՝ Երկրի հետ մեր հին:

Ու ճամբէքին գերիներ՝ Սովախար ու լուռ, Գնում եմ օր դու գիշեր, Զգիտեն, թէ ուր:

From Yerevan to Boston: The same spirit of revival through tradition

**ՎԱՋԷ ՄԱՆՈՒԿԵԱՆԻ
ՕՐԻՆԱԿԵԼԻ ՆՈՒԻՐԱՏՈՒՈՒԹԻՒՆԸ**

Անցեալ Դեկտեմբեր 23-ին, Անթիլիասի Մայր Տաճարին մէջ տեղի ունեցաւ Ս. Պատար Բնիկ Պէյրութահայ Վաչէ Մանուկեանի ընդ Օր. Թամար Գարայեանի: Այս առթիւ, եւ ընդատացելով Վեհափառ Հայրապետի փափաքին, Վաչէ Մանուկեան, իր եղբայրներուն հետ միասին, Վեհափառ Հայրապետի տրամադրութեան ներքեւ դրաւ 2 միլիոն Լիբանանեան ոսկի, հայ կրթական նպատակներու համար:

Վեհափառ Հայրապետը, Լիբանանի Թեմի Առաջնորդ Տ. Արամ Եպիսկոպոսի հետ համախորհուրդ, սոյն գումարը յատկացուց Տպայէ գիւղին մէջ (Անթիլիասի մօտիկ) նոր կալուածի մը գնման համար: Այնտեղ վերահաստատուած էր Ա.գ.գ. Մարտիկեան միջնակարգ վարժարանը՝ գրաւելով նախկին «Կեմաց» վարժարանին տեղը: Շուրջ 650 աշակերտ ունեցող այս վարժարանը յետ այսորիկ պիտի կոչուի «Ազգային Եղիշէ Մանուկեան Միջնակարգ Վարժարան»:

Օրինակելի, գեղեցիկ նուիրատուութիւն մը: Ամերիկայի մէջ, յատկապէս, որքա՛ն կարիք ունիմք երիտասարդ, եւ Հայ դպրոցին եւ մշակութիւն հանդէպ նուիրուող հոգիներու, որոնք իրենց նուիրատուութիւններով հնարաւոր դարձնեն Հայ դպրոցներու բազմացումը այս ցամաքամասին վրայ: Աւելի յստակացնելով, եւ ճշգրիտ հասցեագրումով, հիմա որ Նիւ Յորքին ունի իր Յովնանեան Վարժարանը՝ սեփական շէնքով, ե՞րբ Նիւ Յորքի Հայուսթիւնը պիտի ունենայ իր սեփական դպրոցը: Կը սպասենք բարի լուրին: Մինչ այդ՝ կարդացէ՛ք սա յօդուածը, նուիրուած Վաչէ Մանուկեանի ստեղծած երեսոյթին:

**ԳՕՏԵՊՆԴԻՉ ՆՈՒԻՐԱՏՈՒՈՒԹԻՒՆ ՄԸ
ԵՐԿՈՒ ՄԻԼԻՈՆ ԼԻՔ. ՈՍԿԻ ՀԱՅ ԴՊՐՈՑԻՆ**

Ուրախ լուր մը՝ տօնական այս օրերուն: Տիրուր ըլլալու շատ պատճառներ ունինք դեռ միացող Լիբանանի մէջ, ուր մենք ալ կը միանք քիչ մը ամէն օր: Բայց, ըստ Պարոյր Սեւակի հաւատքին, «Անցնէ գիտնէ միտալ ու կրակ մարել» ...: Մամուլի միջոցաւ ուրախ լուրը սեփականութիւնը դարձաւ հանրութեան: Հայորդի մը, իր ամուսնութեան ուրախ առիթով, երկու միլիոն լիբ. ոսկի նուիրատուութիւն կատարած է Հայ Դպրոցի մը: Երիտասարդ բարերարը կը կոչուի Վաչէ Մանուկեան, այժմ լոնտոնաբնակ լիբանանահայ մը:

* * *

Բարերարները ընդհանրապէս ձեր կ'ըլլան, նախքան իրենց մահը՝ կտակ կը թողուն կամ իրենց հարստութենէն բաժին կը հանեն ազգին: Բոլոր նուիրատուութիւններն ալ ազգօգուտ են, կը ծառայեն հայկական կառոյցները զօրացնելու: Բայց երիտասարդ տարիքին բարերար ըլլալ, միլիոններ նուիրել սեփական ժողովուրդին՝ իւրաքանչեւ կեցուածք է, որուն ետին անպայման կը կանգնի ցեղային ժառանգութեան հաւատացող աջնուական հոգի մը: Շատեր հարցուցին. — Ո՞վ է այս երիտասարդը: Լոնտոն ապրելով ի՞նչպէս յիշած է Լիբանանի հայութիւնը: Ինչո՞ւ իր նուիրատուութիւնը կատարած է լիբանանահայ դպրոցի մը, ուրեմն, պէտք է յուսալ դեռ, երբ ուրիշներ ուրիշ զաղութներու մէջ կը գտնեն մեր փրկութիւնը: Այս ի՞նչ քաջութիւն ... Լոնտոնի խաղաղութիւնը ձգել եւ գալ պսակուի Պէյրութի հայոց Մայրավանքի տաճարին մէջ, Լոնտոն ապրել եւ նախընտրել հայուսթի մը իբրեւ կեանքի ընկեր: Այո՛, մտածենք այս բոլորի մասին ոչ թէ առանձին խորհրդածութեամբ, այլ ամբողջ Պէյրութի մեր հայրենակիցներով, մեր թաղեցիներով:

— Եղիշէ Մանուկեանի տղա՞ն ...
— Ճանչցա՞ր, Հ. Մ. Լ. Մ. էն ֆուլթոլ խաղացող Եղիշէ Մանուկեանի որդին:
— Պա՛ւօ եղբայր Եղիշէ, իսկական կոլ մը ըրեր է: Հալալ ըլլայ:
Հազուադէպօրէն նման բարերարութիւններու կը հանդիպինք: Աշխարհի զանազան մայրաքաղաքներու մէջ հարստացած, բախտաւորուած մեր արեւնակիցներէն քիչեր կը մտածեն ազգին կարիքներուն մասին: Հայ հարուստներ շատ կան, բայց Վաչէ Մանուկեանները հազուադէպօրէն կը յայտնուին: Վաղը դպրոց մը պիտի մկրտուի անոր հօրը՝ Եղիշէ Մանուկեանի անունով: Երանելի հայր մը կարելի է նկատել զինք, քանի որ յաջողած է հայ ոգիով դպրոցարակել իր որդին:
Քառասունական թուականներուն եթէ Եղիշէ Մանուկեան լիբանանահայ-յուսթեան ծանօթ էր իբրեւ Հ. Մ. Լ. Մ. ի ֆուլթոլի առաջին խումբի փնտռուած ֆուլթալիստը, նոյն թուականներէն մինչեւ 1970 եւ նախապատերազմեան տարիները, Եղիշէ Մանուկեան եղաւ մեր մամուլին («Ազգակ», «Ազգարար», «Մասիս», «Այգ») աշխատակիցներէն մէկը, ջղուտ խմբագիր մը: 1970-ական թուականներուն, բախտը ունեցայ աշխատելու Եղիշէ Մանուկեանի հետ, երբ ան խմբագիրն էր «Այգ» օրաթերթի: Հայ լեզուին հանդէպ բախտաւոր վերաբերում ունէր, իր գործին նկատմամբ՝ պատասխանատուութեան գիտակցութիւն: Հայ գիրին ու մշակոյթին հանդէպ իր ունեցած պաշտամունքը եթէ փոխանցած չըլլար իր գաւակներուն, այսօր մենք պիտի չունենայինք Վաչէ Մանուկեան անունով երիտասարդ բարերար մը, հայ դպրոցին կողքին կանգնող:

Ու վերջապէս, պէտք է մոռնալ Պուրճ Համուտի հայադրոջ միջնորդութեամբ, ուր անցած է Վաչէ Մանուկեանի մանկութիւնը, պատանեկութիւնը եւ երիտասարդական առաջին տարիները:
Օտար երկրի առօրեան եթէ շատ բան ջնջէ հայու սովորութիւններէն, կը կարծենք, որ մոռցնել պէտք է տար պատկանելիութեան գիտակցութիւնը: Այս օրինակելի վերաբերումը ինքնին կոչ մըն է բարոյական թէ նիւթական գիրք մը ապահոված բոլոր հայերուն՝ չմոռնալու արմատները:
Հարստութեան՝ երբ միանայ ՏԱԼՈՒ ազնիւ հոգին, հրաշքներ կը ստեղծուին:
Իշխանավայել այս նուիրատուութեամբ կը փառաւորուի ՀԱՅ ԴՊՐՈՑԸ: Կը գօտեպնդուի ժողովուրդը:

ՇԱՀԱՆՎՈՒԽՏ

ANCIENT AND CONTEMPORARY ARMENIA FROM THE XIII CENTURY B.C. TILL XX CENTURY A.D.

PRE-PUBLICATION SUBSCRIPTION OFFER

- CONTENTS:**
- 24 pages of introduction
 - 100 coloured plates in quadrichromic offset method besides black and white.
 - Painters "after nature" and engravers of the VI to XX century before the invention of Photoengraving (c/1880).
 - Bibliographical list of 300 volumes and manuscripts relating to Armenian history from 2750 B.C. till today.
 - Texts in 4 languages: English, Arabic, Armenian and French.
 - Format: 24 x 36 cm.
 - Millboard bookbinding, bright coloured papers.
 - Offer valid till 30/5/1985.

PARTIAL LIST OF PAINTERS AND ENGRAVERS

Bailly J. 1643	Langlois P. 1850
Clark I. c/1818	Lynch H.F. 1846
Dalvimart O. 1802	Morier James 1809
Duchanger 1707	Texier Ch. 1838
Dupre L. c/1800	Tournefort 1718
Holstein G. 1838	Vereschaguine B. 1888

ORDER FORM

Name _____
Address _____
Phone _____

Yes, please enter my subscription to the "Ancient and Contemporary Armenia, From the XIII Century Till XX Century A.D." Enclosed please find my check in the amount of U.S. \$45.00. I understand that after October first, 1985, the volume will cost U.S. \$70.00.

Make checks payable to:
Armenian Apostolic Church of America
138 East 39th Street, New York, N.Y. 10016

ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆ

ՄՇԱԿՈՒԹԱՅԻՆ ԵՒ ԿՐԹԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐԱԿՑՈՒԹԻՒՆ

ՊԷՅՐՈՒԹԻ ՄԱՍՆԱԾԻՒՂ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՏԱՐԱԶՆԵՐՈՒ ԱԼՊՈՄ \$50.00

Այս գեղատիպ հատորը հրատարակութեան յետոյ պիտի արժէ 90 տոլար: Անոնք որոնք կը բաժանորդագրուին մինչեւ 30 Ապրիլ 1985, կը վճարեն միայն 50 տոլար:
Եթէ կը փափաքիք ապահովել օրինակ մը նախա-հրատարակչական գինով, հանցե՛ք լրացնել ներքեւ կտրօնը եւ ուղարկել Ա.գ.գ. Առաջնորդարանի գրախանութի հասցեին. —

ԱՊՍՊՐԱՆՔԻ ԿՏՐՕՆ

Անուն, մականուն _____
Հասցէ _____
Հեռաձայնի թիւ _____
Այո, կը փափաքիմ ապահովել «Համազգային»ի Պէյրութի մասնահիւղի հրատարակելիք «Հայկական Տարագներու Ալպոմ» հատորը: Ներփակ կը գտնէք \$50 տոլարի վճարագիրս:
Զէ՛ք գրել հետեւեալ անունին. —

Armenian Apostolic Church of America
138 East 39th Street
New York, N.Y. 10016